

Tác động của ChatGPT với đổi mới phương pháp dạy và học bậc đại học trong thời đại công nghệ 4.0

Đào Thanh Nhân*

* Khoa Kinh tế - Luật – Trường Đại học Tiền Giang

Received: 16/04/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 15/5/2024

Abstract: The 21st century along with the 4.0 technology era has been creating a great influence on all professions and fields from natural sciences to social sciences. In the context of the current development of science and technology, education needs a comprehensive innovation in contents, programs, assessment methods and teaching methods to be able to adapt, exploit and effectively use the products and achievements of science and technology. The article examines the impact of ChatGPT – an application of artificial intelligence with the innovation of teaching and learning methods, contributing to improving knowledge for learners as well as improving the quality of teaching to meet the requirements of human resource development in modern society, digitization and globalization.

Keywords: ChatGPT, teaching and learning innovation, artificial intelligence

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ và xu thế toàn cầu hóa thì việc đào tạo nguồn nhân lực năng động, sáng tạo, chất lượng cao là điều kiện tồn tại của mỗi quốc gia, mỗi dân tộc. Để tránh khỏi lạc hậu, thích ứng kịp thời với sự thay đổi từng ngày, từng giờ của sản xuất cũng như đời sống, đòi hỏi sinh viên phải không ngừng học tập, chủ động nắm bắt tri thức, nâng cao và hoàn thiện tri thức. Vì dạy học là một hoạt động xã hội đặc biệt, vốn gắn bó với đời sống con người, nên khi xã hội ngày càng hiện đại thì hoạt động dạy và học cũng cần được đổi mới theo hướng phát huy tính tích cực nhận thức của người học; giúp người học tự tìm tòi, nghiên cứu làm chủ tri thức khoa học với sự tổ chức, hướng dẫn của người thầy; đây chính là mục tiêu và nhiệm vụ dạy học đại học góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ khoa học và nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo.

Trong thời đại công nghệ 4.0 thì giáo dục 4.0 được biết đến là một mô hình giáo dục thông minh, với việc ứng dụng công nghệ vào đào tạo và giảng dạy ngày càng được cải tiến hơn. Một trong những tiến bộ vượt bậc của khoa học công nghệ gần đây phải kể đến sự ra đời của trí tuệ nhân tạo (AI) và ứng dụng phổ biến là ChatGPT. Tuy nhiên, bên cạnh những tác động tích cực thì ứng dụng ChatGPT cũng còn nhiều hạn chế. Với lý do trên, bài viết tập trung phân tích tác động của ChatGPT trong đổi mới phương pháp dạy và học nhằm tăng cường hiệu quả ứng dụng ChatGPT và nâng cao chất lượng dạy học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái quát về sự ra đời của ChatGPT

Trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence- viết tắt là AI) đang ảnh hưởng sâu rộng đến các khía cạnh xã hội, góp phần nâng cao hiệu quả làm việc và học tập nhằm đáp ứng sự phát triển của kinh tế - xã hội, phục vụ cuộc sống con người tốt hơn, trong đó có lĩnh vực giáo dục. Sự phát triển công nghệ này sẽ tác động một cách căn bản và toàn diện tới mọi mặt trong ngành giáo dục như nội dung chương trình giáo dục, phương pháp tổ chức dạy học của người thầy cũng như cách tiếp cận với học liệu và nâng tầm tri thức của người học,...

Sự phát triển của trí tuệ nhân tạo, gần đây là sự ra đời của ChatGPT đã tạo cơ hội cũng như thách thức đặt ra của ChatGPT với nhiều tác động tích cực và cũng có nhiều tác động tiêu cực đối với ngành giáo dục.

ChatGPT (Chat Generative Pre - training Transformer) là một chatbot được phát triển dựa trên mô hình Transformer của Google. Đây là một ứng dụng của trí thông minh nhân tạo, hỗ trợ người dùng trong việc tạo ra các cuộc trò chuyện tự động và trả lời câu hỏi về đa dạng các chủ đề, lĩnh vực khác nhau chỉ sau vài giây. Là một chatbot do công ty OpenAI - một công ty khởi nghiệp về trí tuệ nhân tạo có trụ sở tại San Francisco của Mỹ phát triển và ra mắt vào tháng 11/2022. Tính đến 31/01/2023, ứng dụng đã đạt 100 triệu người dùng chỉ sau hai tháng ra mắt. Thống kê của Sensor Tower cho thấy nền tảng video ngắn TikTok cần 9 tháng sau khi phát

hành toàn cầu để đạt 100 triệu người dùng, trong khi Instagram mất tới 2,5 năm, còn ứng dụng Google Translate là 6,5 năm. ChatGPT đã trở thành ứng dụng tiêu dùng phát triển nhanh nhất trong lịch sử. Từ ngày 02/11/2023, ChatGPT đã có thể sử dụng và đăng ký miễn phí tại Việt Nam.

Theo Tạp chí Brandvietnam.com, dưới góc độ ngành, các nhân viên lĩnh vực quảng bá và truyền thông chiếm 37% trong việc sử dụng AI trong công việc, tiếp theo là ngành công nghệ chiếm 35% và ngành tư vấn chiếm 30%. Có thể thấy, sự ra đời của trí tuệ nhân tạo nói chung và ChatGPT nói riêng đã tác động không nhỏ đến nhiều ngành nghề.

Có thể nói, ChatGPT dù rất mới nhưng đã gây tiếng vang lớn trong thế giới công nghệ về lĩnh vực trí tuệ nhân tạo (AI), có thể hỗ trợ một cách đặc biệt cho việc đổi mới giáo dục, nhất là trong kỷ nguyên công nghệ 4.0 và chuyên đổi số đang ngày càng phát triển như hiện nay.

2.2. Tác động của ChatGPT với đổi mới dạy và học ngành Luật trong thời đại công nghệ 4.0

2.2.1. Thay đổi hình thức tổ chức dạy và học của giảng viên và sinh viên

Để thực hiện đổi mới phương pháp dạy học theo hướng “lấy người học làm trung tâm” thì trong cách thức tổ chức giờ lên lớp, GV không chỉ thuần túy truyền đạt kiến thức qua phương pháp thuyết giảng, mà cần giúp SV có cách thức tiếp cận và làm chủ tri thức qua phương pháp học tập chủ động, tích cực, khám phá và sáng tạo. GV và SV cần có sự trao đổi, tương tác giúp SV tự chiếm lĩnh tri thức với sự định hướng của GV cùng sự trợ giúp của công cụ ChatGPT. GV không chỉ thường xuyên kiểm tra, đánh giá về phương pháp học tập mà còn động viên sự cố gắng, hứng thú học tập của SV trong quá trình dạy học trên lớp và hướng dẫn SV tự học ngoài giờ lên lớp với ứng dụng ChatGPT.

Trong các giờ lên lớp, GV áp dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực, chú trọng rèn luyện phương pháp tự học; tăng cường các hoạt động xã hội, nghiên cứu khoa học và vận dụng kiến thức vào thực tế. GV cần tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, truyền thông trong dạy và học.

Vai trò, vị trí của GV sẽ dần thay đổi, không bị

giảm nhẹ hay mất đi mà được phát triển, nhất là năng lực chuyên môn, nghề nghiệp cần được nâng lên đáng kể nhằm thích ứng với môi trường dạy học ChatGPT. GV phải thẩm định tất cả nội dung bài học mà ChatGPT cung cấp cho SV để chính xác hóa, sửa sai hoặc cập nhật kiến thức, đặc biệt là bổ sung tình huống hay ngữ cảnh ngôn ngữ. ChatGPT cơ bản có thể làm được nhiệm vụ cung cấp kiến thức cho người học, tuy nhiên GV phải thay đổi vai trò, trở thành người thẩm định, phân tích, khai thác kiến thức, rèn kỹ năng, hướng dẫn phương pháp học tập mới... cuối cùng là đánh giá sự phát triển năng lực người học cũng như định hướng nội dung học tập nào là đúng đắn cho SV.

2.2.2. Đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên

Luật Giáo dục sửa đổi, bổ sung và hợp nhất năm 2009 có nêu rõ: “Phương pháp đào tạo trình độ đại học phải coi trọng việc bồi dưỡng ý thức tự giác trong học tập, năng lực tự học, tự nghiên cứu, phát triển tư duy sáng tạo, rèn luyện kỹ năng thực hành, tạo điều kiện cho người học tham gia nghiên cứu, thực nghiệm, ứng dụng”.

Chính vì vậy, đổi mới dạy và học ở bậc đại học phải diễn ra theo ba xu hướng: tích cực hóa hoạt động nhận thức, cá biệt hóa và công nghệ hóa quá trình dạy học nhằm không ngừng nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục - đào tạo nói chung và dạy học nói riêng. Người học cần “làm chủ” tri thức chứ không phải “lệ thuộc” tri thức. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc.

Hiện nay, với sự tiến bộ và phát triển vượt bậc của khoa học công nghệ thì việc ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động dạy học ngày càng được tăng cường và mang lại hiệu quả cao. Theo đó, phương pháp dạy học trực tuyến được xem là phương thức dạy và học rất phù hợp trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của xã hội. Phương pháp này đã tạo ra bước chuyển biến mới trong giáo dục, tạo điều kiện cho người dạy và người học được tiếp cận với nguồn học liệu hữu ích trên Internet để phục vụ cho công tác giảng dạy và học tập; mở rộng cơ hội học tập khi người học không thể đến trường tham gia học tập vì những lý do khách quan; rèn luyện khả năng tự học và nâng cao tính tổ chức kỷ luật trong học tập cho người học.

Phương thức học tập này đang được áp dụng trong các trường Cao đẳng, Đại học ở Việt Nam.

ChatGPT hỗ trợ GV và SV tổ chức thực hiện nhiều hoạt động cũng như phương pháp dạy học, trong đó có phương pháp “*lớp học đảo ngược*”, phương pháp “*dạy học theo dự án*” là phương thức dạy học đặc trưng của chuyên đổi số.

- Phương pháp “*lớp học đảo ngược*”: SV nhờ vào công cụ ChatGPT để tìm kiếm và xem các tài liệu học tập (đề cương chi tiết học phần, slide bài giảng, video, giáo trình, các bài hướng dẫn...) ở nhà. Giờ học ở lớp sẽ dành cho các hoạt động tương tác giúp củng cố thêm các khái niệm đã tìm hiểu, như vậy giúp GV và SV thảo luận, nghiên cứu sâu hơn về các vấn đề trong nội dung môn học, góp phần hình thành và phát triển tư duy sáng tạo của SV.

- Phương pháp “*dạy học theo dự án*”: Với phương pháp này, SV phải chủ động nghiên cứu, tìm tòi kiến thức, thông tin trên sách vở, qua mạng internet và ứng dụng ChatGPT để tìm hiểu, phân tích và rút ra kết luận về nội dung của dự án hay đề tài học tập do GV đưa ra. Quá trình thực hiện dự án làm cho sinh viên hoàn thiện bản thân hơn về các kỹ năng giao tiếp, kỹ năng quản lý thời gian, kỹ năng làm việc nhóm,...

Tuy nhiên, khi áp dụng các phương pháp dạy học này thì SV không được ỷ lại, sao chép, dựa vào kiến thức cập nhật được từ ChatGPT. Người dạy phải có năng lực, phải là người thông thái để phân biệt đâu là kết quả từ ChatGPT, đâu là trí tuệ của người học.

2.2.3. *Đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập*

Công tác kiểm tra đánh giá là một khâu quan trọng và là công đoạn cuối cùng của quá trình dạy học. Đổi mới kiểm tra đánh giá theo hướng đánh giá năng lực nhận thức, và tư duy đối với từng tri thức, từng học phần. Nhờ đó, kiểm tra đánh giá mới chính xác và khách quan năng lực nhận thức, năng lực tư duy các tri thức đã học theo chuẩn đầu ra của từng học phần qua viết hay vấn đáp trực tiếp hay trực tuyến.

Ngày nay việc đổi mới PPGD theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; thì công tác kiểm tra, đánh giá cũng chuyển từ kiểm tra, đánh giá “tập trung về kiến thức” sang kiểm tra, đánh giá “tập trung về năng lực” đáp ứng yêu cầu về trình độ tư duy ở cấp độ nhận thức cao hơn là phân tích, đánh giá, vận dụng.

ChatGPT với vai trò là công cụ hỏi đáp, có giá trị để GV và SV thực hiện hiệu quả các chương trình dạy học tích hợp tri thức. Khi có sự xuất hiện của

ChatGPT và được đưa vào ứng dụng trong quá trình dạy học thì phương pháp kiểm tra, đánh giá cần thay đổi về nội dung, hình thức kiểm tra; đánh giá kết quả học tập của SV; đó là không phải kiểm tra sự ghi nhớ, học thuộc lòng; mà thường tập trung vào mục đích: hiểu, biết, ứng dụng, phân tích, tổng hợp, đánh giá phù hợp với *thang đo mức độ nhận thức theo phép phân loại của Bloom*, đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện năng lực, phẩm chất người học

3. **Kết luận**

Trong định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 – 2030, Văn kiện Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định: “Tạo đột phá trong đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, thu hút và trọng dụng nhân tài. Thúc đẩy nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng mạnh mẽ thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư vào mọi lĩnh vực của đời sống xã hội...”.

Theo đó, Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo Hoàng Minh Sơn đã chia sẻ: “Công nghệ thông tin trong nhiều thập kỷ qua mang lại cho chúng ta rất nhiều lợi ích. Sự ra đời của những công nghệ giúp cho công việc trở nên thuận tiện, dễ dàng hơn. Đặc biệt, trong ngành giáo dục, giúp nâng cao chất lượng, hiệu quả của giáo dục”.

Với công nghệ trí tuệ nhân tạo AI nói chung và ứng dụng ChatGPT nói riêng, các nhà khoa học, các chuyên gia ngành giáo dục cũng như người khai thác sử dụng là GV và SV cần nghiên cứu phát huy những tính năng, lợi thế cũng như hạn chế những mặt trái, tác động tiêu cực của ứng dụng công nghệ hiện đại này. Từ đó góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng công cụ trí tuệ nhân tạo - ChatGPT và mang lại kết quả tích cực cho các lĩnh vực kinh tế - xã hội, đặc biệt là lĩnh vực giáo dục nhằm đổi mới quá trình dạy học đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao trong thời đại công nghệ 4.0.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TU, Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Hà Nội
3. Gleb Tsipursky, Hạnh Dung dịch (2023), *ChatGPT - Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong công việc*, NXB Dân trí.
4. Thái Duy Tuyên (2010), *Phương pháp dạy học truyền thống và hiện đại*, NXB Giáo dục Việt Nam.